

Bryssel 22.1.2014
COM(2014) 14 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Kohti Euroopan teollista renessanssia

{SWD(2014) 14 final}

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Kohti Euroopan teollista renessanssia

1. JOHDANTO

Euroopan unioni toipuu parhaillaan kaikkien aikojen pisimmästä taantumastaan. EU28-maiden BKT kasvoi 0,2 prosenttia vuoden 2013 kolmannella neljänneksellä. Yritysten tunnelmia ja luottamusta mittaavien indikaattorien koheneminen viittaa siihen, että Euroopan taloutta on kyetty vakauttamaan rakenneuudistusten, makrotalouden ohjausjärjestelmien parantamisen ja finanssialan toimenpiteiden ansiosta. EU etenee oikeaan suuntaan, mutta elpyminen on vielä vähäistä. Komission ennusteiden mukaan EU28-maiden BKT kasvaa 1,4 prosenttia vuonna 2014, ja työttömyysaste on kaksi seuraavaa vuotta lähes 11 prosenttia. **Komissio ja EU:n jäsenvaltiot ovatkin asettaneet etusijalle kasvun ja kilpailukyvyyn lisäämisen, jotta elpyminen jatkuisi ja vahvistuisi ja Eurooppa 2020 -strategian tavoitteet saavutettaisiin.**

Kriisi on tuonut korostetusti esiin reaalitalouden ja vahvan teollisuuden merkityksen. Teollisuuden suhteet Euroopan talouden muihin rakenteisiin eivät rajoitu valmistusteollisuuteen vaan ulottuvat myös tuotantoketjun alkupäässä raaka-aineisiin ja energiaan ja loppupäässä yrityspalveluihin (esim. logistiikkaan), kuluttajapalveluihin (esim. kestokulutushyödykkeiden huolto- ja varaosapalveluihin) ja matkailuun. Teollinen toiminta on osa yhä laajempia ja monimutkaisempia arvoketjuja, joissa eri alojen ja maiden lippulaivayhtiöt ja pienet ja keskisuuret yritykset (pk-yritykset) nivoutuvat toisiinsa.

Teollisen toiminnan **taloudellinen merkitys** on paljon suurempi kuin mitä valmistusteollisuuden osuus BKT:stä antaa ymmärtää. Teollisuuden osuus on yli 80 prosenttia EU:n viennistä ja 80 prosenttia yksityisestä tutkimus- ja innovaatiotoiminnasta. Lähes joka neljäs yksityisen sektorin työpaikka on teollisuudessa ja edellyttää usein korkeaa ammattitaitoa, ja jokainen valmistusteollisuuden uusi työpaikka synnyttää 0,5–2 työpaikkaa muille aloille.¹ **Komission mielestä vahva teollinen perusta on ensiarvoisen tärkeä Euroopan talouden elpymiselle ja kilpailukyvyille.**

EU:n teollisuus on selvinnyt talouskriisistä hyvin. Teollisuus on maailman kärkeä kestävyudessa, ja teollisuustuotteiden kaupassa kertyy 365 miljardin euron ylijäämä² (1 miljardi euroa päivässä) lähinnä muutamalla korkean ja keskitason teknologian alalla. Tällaisia aloja ovat muun muassa auto-, kone- ja laitteollisuus, lääke- ja kemianteollisuus, ilmailu- ja avaruusteollisuus, luovat alat sekä monet muut alat, joilla valmistetaan huipputuotteita, mukaan luettuna elintarvikkeet.

¹ Rueda-Cantuche, José M.^a, Sousa, N^b., Andreoni, V^a. ja Arto, I^a.. ”The Single Market as an engine for employment growth through the external trade”, Yhteinen tutkimuskeskus, IPTS, Sevilla, 2012. Tässä tiedonannossa tarkoitetaan valmistusteollisuudella NACE Rev. 2 -luokituksen pääluokkaa C ja pääryhmiä 10–33. Teollisuudella tarkoitetaan laajempaa toimintakokonaisuutta, johon sisältyvät myös kaivostoiminta ja louhinta sekä energia-alan toiminta.

² Eurostatin kauppatilastoihin perustuva arvio. Tämä luku pitää sisällään ainoastaan teollisuustuotteet, joten siihen eivät sisälly energian ja raaka-aineiden kauppavirrat, joissa EU:lla on negatiivinen kauppataase.

Kriisillä on kuitenkin ollut vakavat seuraukset: vuoden 2008 jälkeen valmistusteollisuudesta on kadonnut 3,5 miljoonaa työpaikkaa, valmistusteollisuuden osuus BKT:stä on pienentynyt 15,4 prosentista viime vuoden 15,1 prosenttiin³ ja EU:n tuottavuus heikkenee jatkuvasti kilpailijoihin nähden.

Komissio on julkistanut hiljattain kaksi raporttia⁴, joissa on nimetty useita kasvua vaikeuttavia tekijöitä. Heikkona pysynyt **sisäinen kysyntä** horjuttaa eurooppalaisten yritysten kotimarkkinoita ja pitää EU:n sisäisen kaupan vaimeana kriisin jälkeen. **Liiketoimintaympäristö** on kaiken kaikkiaan parantunut EU:ssa, mutta kehitys on kuitenkin yhä epätasaista. Joustamaton hallinto- ja sääntely-ympäristö, joidenkin työmarkkinoiden jäykkyydet ja sisämarkkinoiden heikko yhdentymisen tukahduttavat edelleen yritysten kasvupotentiaalia varsinkin pk-sektorilla. **Innovaatiotoimintaan ja tutkimukseen** ei edelleenkään investoida tarpeeksi, mikä jarruttaa EU:n teollisen perustan välttämätöntä uudistamista ja heikentää tulevaisuuden kilpailukykyä. **Energian hinnat** ovat EU:n yrityksille korkeammat kuin useimmille sen merkittävimmistä kilpailijoista,⁵ ja yritysten on vaikea saada **tärkeimpiä tuotantopanoksia**, kuten raaka-aineita, päteviä työntekijöitä ja kohtuuehtoista pääomaa.

Näin ollen komissio on noudattanut vuosien 2010 ja 2012 teollisuuspoliittisissa tiedonannoissa⁶ esitettyä kokonaisvaltaista teollisuuspoliittista toimintamallia ja antanut jäsenvaltioille kasvua edistäviä suosituksia eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä. On ratkaisevan tärkeää, että tätä teollisuuspoliittista toimintamallia **noudatetaan täysimääräisesti** niin EU:n kuin jäsenvaltioidenkin tasolla. Näin voidaan turvata EU:n tuleva kilpailukyky ja lisätä kasvupotentiaalia. Jotta toimet olisivat tehokkaita, niiden on oltava hyvin koordinoituja ja johdonmukaisia kaikilla tasoilla alueista EU:hun.

Tämä **tiedonanto, jossa esitetään komission tärkeimmät teollisuuspoliittiset tavoitteet**, on komission puheenvuoro Eurooppa-neuvoston teollisuuspoliittiseen keskusteluun. Se perustuu vuotuisen kasvuselvitykseen, ja siinä esitetään katsaus jo aloitettuihin toimiin sekä ehdotetaan joitakin uusia toimia, joilla tavoitteet voidaan saavuttaa nopeammin. **Tiedonannosta käy ilmi, että EU:n teollisuuspolitiikka ja muut politiikanalat**

³ Huomionarvoista on, että valmistusteollisuuden osuus BKT:stä on suurentunut vuodesta 2007 eräissä maissa (Slovakiassa, Liettuassa, Itävallassa, Saksassa ja Alankomaissa), mutta pienentynyt muissa maissa.

⁴ *European Competitiveness Report 2013: Towards knowledge-driven Reindustrialisation* (Euroopan kilpailukykyraportti 2013: Kohti osaamiseen perustuvaa uudelleenteollistamista) osoitteessa http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/competitiveness-analysis/european-competitiveness-report/files/eu-2013-eur-comp-rep_en.pdf ja *Industrial Performance Scoreboard* (Teollisuuden tulostaulu) osoitteessa http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/monitoring-member-states/files/scoreboard-2013_en.pdf.

⁵ Sähkön ja kaasun osalta hintaero EU:n ulkopuolisiin kilpailijoihin nähden on kasvussa (pääasiallisena poikkeuksena Japani).

⁶ *Vahvempi eurooppalainen teollisuus talouden kasvua ja elpymistä varten*, COM(2012) 582 final, 10.10.2012, ja *Globalisaation aikakauden yhdenmennetty teollisuuspolitiikka – Kilpailukyky ja kestävyys keskeiselle sijalle*, KOM(2010) 614 lopullinen, 28.10.2010. Ranska, Espanja, Saksa, Yhdistynyt kuningaskunta ja useat muut jäsenvaltiot ovat myös viime vuosina laatineet keskus- ja aluetasolla noudatettavia teollisuuspoliittisia linjauksia tai strategioita.

yhdentyvät vähitellen, kuten teollisuuspolitiikkaa koskevassa vuoden 2010 lippulaivatiedonannossa esitettiin, ja siinä kerrotaan, miksi tämän yhdentymiskehityksen on jatkuttava. Tiedonannossa korostetaan ennen kaikkea, että EU:n teollisuuspolitiikka on pantava täytäntöön täydellisesti ja tehokkaasti, ja sen tarkoituksena on helpottaa tätä prosessia.

Kilpailukykyä parantavien uudistusten täytäntöönpanoprosessissa keskeisessä roolissa ovat jäsenvaltiot. Uudistusten täytäntöönpanon tehokkuutta voidaan parantaa kehittämällä uusia välineitä, joista esimerkkinä mainittakoon ”kasvua, työllisyyttä ja kilpailukykyä tukevat kumppanuudet”.⁷

2. YHDENNETYT EUROOPPALAISET SISÄMARKKINAT: VETOVOIMAISEN LIIKETOIMINTA- JA TUOTANTOYMPÄRISTÖN LUOMINEN

Sisämarkkinat ovat edelleen EU:n taloudellisen menestyksen keskiössä. 1980-luvun puolivälissä sisämarkkinat muuttivat Euroopan talouden näkymiä, ja kriisin jälkeen sisämarkkinat voivat tehdä sen jälleen elvyttämällä EU:n talouden: niiden avulla EU:sta voi tulla vetovoimaisempi tavaroiden ja palvelujen tuotantopaikka.

Sisämarkkinat tarjoavat EU:n yrityksille laajat kotimarkkinat ja auttavat parantamaan tuottavuutta alentamalla tuotantopanosten kustannuksia ja mahdollistamalla tehokkaat liiketoimintaprosessit. Ne lisäävät myös innovoinnista saatavia tuottoja. Sisämarkkinoilla on kuitenkin yhä myös merkittävää kasvupotentiaalia, ja yksinkertaistamalla sisämarkkinasääntöjä entisestään voidaan lisätä taloudellista tehokkuutta. Sisämarkkinoita syventämällä voidaan nopeuttaa teknologista muutosta. EU:n yritysten liittäminen kiinteämmin alueellisiin ja maailmanlaajuisiin arvoketjuihin on tuottavuushyötyjen kannalta ratkaisevan tärkeää. Innovaatioiden leviämistä voidaan nopeuttaa hyvin laadituilla ja ajallaan saatavilla eurooppalaisilla standardeilla, ja luovuutta ja innovointia voidaan edistää myös uudistamalla EU:n teollis- ja tekijänoikeuksia. Sisämarkkinoiden täyden potentiaalin hyödyntäminen edellyttää kuitenkin, että infrastruktuuriverkostot liitetään paremmin yhteen, tavaroita ja palveluja koskevia sääntöjä yksinkertaistetaan ja niitä sovelletaan paremmin, laaditaan ennakoitavat ja vakaat sääntelypuitteet ja uudistetaan ja tehostetaan julkishallintoa.

2.1 Verkkointegroinnin loppuunsaattaminen: tietoverkot, energia ja liikenne

Sisämarkkinat eivät voi toimia saumattomasti ilman yhtenäistä infrastruktuuria. Toisessa sisämarkkinoiden toimenpidepaketissa esitetään neljä tointa meri-, lento- ja rautatieliikenteen kehityksen eteenpäin viemiseksi sekä aloite, jolla parannetaan kolmannen energiapaketin täytäntöönpanoa ja sen soveltamisen valvontaa Euroopan energiamarkkinoiden vapauttamiseksi ja yhdentämiseksi. Vuoden 2013 alussa komissio laati ehdotuksen

⁷ Näillä yhteisesti sovitulla jäsenvaltioiden välisillä sopimusjärjestelyillä voitaisiin tukea teollisuuspolitiikan asianomaisten tavoitteiden täytäntöönpanoa niin, että otetaan huomioon talouspoliittiset painopistealueet, joita on identifioitu jäsenvaltioiden ja euroalueen taloustilannetta koskevassa Eurooppa-neuvoston yhteisessä analyysissä maakohtaisten suositusten perusteella.

neljännestä rautatiepaketista, jolla autetaan rautatiealan toimijoita pääsemään helpommin EU:n markkinoille ja toimimaan niillä.⁸ Merenkulkualalla komissio laati heinäkuussa 2013 suunnitelmia, joilla kevennetään alusten tullimuodollisuuksia, vähennetään byrokratiaa ja viivästyksiä satamissa ja lisätään alan kilpailukykyä. Komissio on myös ryhtynyt toimiin saadakseen jäsenvaltiot täyttämään yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa koskevat velvoitteet.⁹

Näiden aloitteiden hyväksyminen, täysimääräinen täytäntöönpano ja/tai soveltamisen valvonta ovat kuitenkin viivästyneet.

Energian sisämarkkinoiden kehittyminen edellyttää, että kaikki jäsenvaltiot panevat lainsäädäntöpuutteet täysimääräisesti täytäntöön ja että **energiaverkot** liitetään yhteen. Näin voidaan lisätä kilpailua sisämarkkinoilla ja alentaa eurooppalaisten yritysten energiakustannuksia. Euroopan energiainfrastruktuurin uudistaminen vaatii merkittäviä investointeja, joiden avulla energiasaarekkeet yhdistetään, mahdollistetaan energiavirrat sisämarkkinoilla ja tarjotaan EU:n teollisuudelle tilaisuus hyötyä varmemmista toimituksista ja huokeammista hinnoista.¹⁰

EU:n infrastruktuurin on vastattava yhteiskunnallisiin vaatimuksiin ja mukauduttava teknologiseen muutokseen. Uudet **saastuttamattomat ajoneuvot ja vesiliikenteen alukset** ovat merkittävä haaste EU:n teollisuudelle sen yrittäessä säilyttää kilpailuetunsa. Tällainen kehitys edellyttää sekä uutta teknologiaa että käyttäjien tarvitsemaa infrastruktuuria. Kun ehdotus direktiiviksi¹¹ vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta hyväksytään, jäsenvaltioiden on rakennettava vaihtoehtoisten polttoaineiden vähimmäisinfrastruktuuri, johon kuuluvat muun muassa yhteisillä standardisoiduilla rajapinnoilla varustetut sähkönlatausasemat.

Komissio pyytää neuvostoa ja Euroopan parlamenttia hyväksymään tämän ehdotuksen vuoden 2014 alussa.

⁸ Paketti on tärkeä toimenpide luotaessa yhtenäistä eurooppalaista rautatiealuetta, joka toimii moitteettomasti ja jolla standardinmukaiset junat ja raidekomponentit korvaavat vähitellen erikoisvalmisteisen liikkuvan kaluston laajan kirjon, ja raideliikennevälineiden lupamenettelyjä kevennetään. Shift2Rail-yhteisyritys tukee tätä prosessia yhdistämällä julkista ja yksityistä rahoitusta, jolla nopeutetaan uuden tekniikan ja uusien ratkaisujen kehittämistä ja käyttöönottoa.

⁹ Markkinoille pääsyä koskevien säännösten täytäntöönpanoa on tehostettava maanteiden tavaraliikenteen alalla, jotta markkinoiden avautuminen jatkuisi. Maanteiden tavaraliikennettä koskevia turvallisuussääntöjä ja teknisiä sääntöjä on jo yhdenmukaistettu, mikä on valmistanut tietä tämän alan mahdolliselle vapauttamiselle EU:n tasolla.

¹⁰ Komissio hyväksyi 14.10.2013 luettelon 248 tärkeimmästä energiainfrastruktuurihankkeesta, jotka hyötyvät nopeutetuista lupamenettelyistä ja paremmasta sääntelystä Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien (TEN-E) uusien suuntaviivojen perusteella. Neuvosto ja Euroopan parlamentti sopivat lisäksi joulukuussa 2013 perustetun **Verkkojen Eurooppa -välineen** yhteydessä 33,2 miljardin euron määrärahoista, joilla rahoitetaan ja houkutellaan investointeja Euroopan liikenne-, energia- ja digitaalisten verkkojen parantamiseksi. Välineen avulla perustetaan eri puolille Eurooppaa erittäin suorituskykyisiä ja ympäristön kannalta kestäviä yhteenliitettyjä verkkoja. Välineen määrärahoista on kaudella 2014–2020 varattu 5,85 miljardia euroa Euroopan laajuiseen energiainfrastruktuuriin markkinoiden yhdistämistä ja EU:n energijärjestelmän toimitusvarmuuden parantamista varten.

¹¹ Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta, COM (2013) 18 final, 24.1.2013.

Eurooppa-neuvosto totesi lokakuussa 2013 antamissaan päätelmissä, että digitaaliset tuotteet ja palvelut ovat hyvin tärkeitä eurooppalaisen teollisuuden ajanmukaistamiseksi. Tukeakseen viestintäpalvelujen kehitystä komissio esitteli syyskuussa 2013 kunnianhimoisen ohjelman televiestinnän sisämarkkinoiden luomisesta. Ohjelman tavoitteena on tukea investointeja ja toteuttaa toimia, joilla vähennetään entisestään EU:n sääntelyn hajanaisuutta ja lisätään kilpailua laajakaistan tarjonnassa.

Tieto- ja viestintätekniikka lähentyvät energia- ja logistiikkaverkostoja, mikä tarjoaa infrastruktuurikehityksen ohella uusia tilaisuuksia ja haasteita teollisuudelle. Haasteena on digitaalisesti toimivien verkostojen kehittäminen turvallisiksi ja häiriönsietokykyisiksi, jotta ne voivat tukea yrityksiä niiden toiminnoissa. Tällaisten muutosten vaikutus alkaa jo näkyä, ja muutokset avaavat markkinatilaisuuksia etenkin keskeisille mahdollistaville teknologioille. Älykkäiden verkkojen suunnittelua varten on myös luotava tarkoituksenmukaiset sääntelypuitteet ja kehitettävä yhteentoimivuusstandardeja. EU:n, jäsenvaltioiden, alueiden ja teollisuuden on kaikkien omalta osaltaan edistettävä liiketoimintaprosessien digitalisointia ja kehitettävä digitaalistrategian teollista ulottuvuutta.

Avaruusinfrastruktuurit ja niihin liittyvät teollisuus- ja palvelusovellukset tarjoavat mahdollisuuksia lisätä teollisuuden kilpailukykyä, synnyttävät kasvua ja luovat työpaikkoja. EU:lla on tällä alueella merkittävä rooli, koska avaruushankkeet ovat kalliita, ja jäsenvaltioiden on kannattavampaa yhdistää investointeja ja hyödyntää yhdessä niiden avaamia mahdollisuuksia. Komissio viimeistelee jäsenvaltioiden ja alan järjestöjen ja virastojen (kuten Euroopan avaruusjärjestön ja Euroopan GNSS-viraston) kanssa Galileo- ja Copernicus-lippulaivahankkeidensa avaruusinfrastruktuurit seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen aikana. Se laatii ehdotuksen säännöistä, joilla luodaan tekniset ja sääntelylliset edellytykset infrastruktuurien kaupalliselle hyödyntämiselle.

Komissio pyytää neuvostoa ja parlamenttia ensi tilassa hyväksymään ja panemaan täytäntöön edellä mainitut EU:n tieto-, energia-, liikenne-, avaruus- ja viestintäverkkoja koskevat toimenpiteet ja lainsäädännön komission tekemien ehdotusten perusteella.

Infrastruktuurien käyttöönoton viivästyminen haittaa EU:n tulevaa kilpailukykyä. Koska talouden nykyinen toimintaympäristö ei suosi pitkäaikaisia investointeja, komissio hyödyntää vastedeskin **hankejoukkolainoja** avaruusinfrastruktuurihankkeiden rahoittamiseksi.

2.2 Avoimet ja yhdenmetyt tavaroiden ja palvelujen sisämarkkinat

Komissio on antanut uutta pontta EU:n markkinoiden yhdentymiselle ensimmäisellä ja toisella sisämarkkinoiden toimenpidepaketilla. Se kehottaa lainsäädäntövallan käyttäjiä hyväksymään niihin sisältyvät ehdotukset ja varsinkin markkinavalvontaa ja tuoteturvallisuutta koskevan paketin.

Komissio edistää edelleen aktiivisesti saumattomia tavaramarkkinoita. Teollisuustuotteiden sisämarkkinoiden uudelleentarkastelu on osoittanut, että teollisuustuotteiden sisämarkkinat

vastaavat tarkoitustaan.¹² Teollisuus on hyötynyt niiden kehityksestä, ja EU:n sisäinen teollisuustuotteiden kauppa on ajan mittaan lisääntynyt.

Vihreiden tuotteiden sisämarkkinoita koskevassa aloitteessa esitetään lukuisia toimia kyseisten tuotteiden vapaata liikkuvuutta koskevien ongelmien ratkaisemiseksi.¹³ Jos jäsenvaltiot eivät ryhdy lisätoimiin nykyisten puitteiden täytäntöön panemiseksi, yritysten kustannukset ja kustannuserot pysyvät kuitenkin tarpeettoman suurina ja saattavat kasvaa. Komissio varmistaa, että yhdenmukaistaminen toteutetaan, ja **keskittyy ennen kaikkea nykyisten lainsäädäntöpuitteiden täytäntöönpanoon ja soveltamisen valvontaan** ja helpottamaan pk-yritysten osallistumista sisämarkkinoille.

Tiedonannossa Visio teollisuustuotteiden sisämarkkinoista esitetään toimenpiteitä entistä yhdenmukaisempien sisämarkkinoiden toteuttamiseksi tehostamalla nykyisiä sääntelypuitteita. Komissio harkitsee lainsäädäntöehdotuksen laatimista siitä, miten voitaisiin virtaviivaistaa ja yhdenmukaistaa hallinnollisia tai siviililuonteisia seuraamuksia siitä, että unionin yhdenmukaistamislainsäädäntöä ei noudateta. Tarkoituksena on varmistaa kaikkien yritysten tasapuolinen kohtelu teollisuustuotteiden sisämarkkinoilla. Yritys-Eurooppaverkostoa (Enterprise Europe Network) vahvistetaan, jotta pk-yrityksiä voidaan tukea paremmin sisämarkkinoilla ja auttaa niitä saamaan helpommin rahoitusta. Tarkoituksena on myös parantaa pk-yritysten energia- ja resurssitehokkuutta ja lisätä niiden valmiuksia hallita innovointia.

Teollisuus käy kauppaa sekä tavaroilla että palveluilla. Palveludirektiivin täydellinen täytäntöönpano on Euroopan teollisuuden kilpailukyvyn kannalta edelleen tärkeää. Tavara- ja palvelumarkkinoiden yhdentymisen välillä on selkeä epäsuhta, ja jotta teollisuus pystyisi tehokkaasti uudistumaan, palvelujen sisämarkkinoiden toimintaa on parannettava entisestään.¹⁴

Paljon on jo saatu aikaan, mutta jäsenvaltioiden on yhä tehtävä uudistuksia ja parannettava sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanoa joillakin osa-alueilla. Euroopan komissio kehotti jo vuonna 2012 antamassaan tiedonannossa¹⁵ jäsenvaltioita tehostamaan toimia palveludirektiivin panemiseksi tuloksekkaasti täytäntöön. Palveludirektiivin kattava täytäntöönpano sujuvoittaisi merkittävästi sisämarkkinoiden toimintaa etenkin pienten ja keskisuurten maiden sekä kuluttajien kannalta. Kilpailukyvyn kohentamisella aikaan saatava taloudellinen kokonaishyöty voisi olla 2,6 prosenttia EU:n BKT:stä. Toimien etenemistä seurataan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä, ja komissio on ryhtynyt jäsenvaltioiden

¹² Komission tiedonanto *Visio teollisuustuotteiden sisämarkkinoista*, COM(2014) 25 final, 22.1.2014.

¹³ Aloitteessa ehdotetaan yhteisiä menetelmiä tuotteiden ja organisaatioiden ympäristötehokkuuden arvioimiseksi. Tarjoamalla tuotteista vertailukelpoisia ja luotettavia ympäristötietoja helpotetaan kyseisten tuotteiden markkinoiden yhdentymistä EU:ssa.

¹⁴ Sisämarkkinoiden yhdentymistä koskeva kertomus osoitteessa <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0785:FIN:FI:PDF>

¹⁵ Komission tiedonanto *Uutta kasvua tukeva kumppanuus palvelualoilla 2012–2015*, COM(2012) 261 final, 8.6.2012.

kanssa vuoropuheluun, jonka avulla pyritään saavuttamaan poliittisella tasolla sovitut tavoitteet.

Teollisuuden kilpailukyky hyötyisi yhdentyneemmistä palvelujen sisämarkkinoista ja varsinkin yhdentyneemmistä yrityspalvelujen markkinoista, joiden osuus on noin 12 prosenttia EU:ssa tuotetusta jalostusarvosta. Tämä on hyvä esimerkki alueesta, jolla teollisuuden kilpailukykyyn ottaminen paremmin huomioon kaikilla politiikan aloilla voi auttaa parantamaan EU:n talouden yleistä kilpailukykyä. Yrityspalvelut olisi otettava asianmukaisesti huomioon teollisuuspoliittisten strategioiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Vuoden 2012 teollisuuspoliittisen tiedonannon jälkeen komissio perusti vuoden 2013 alussa yrityspalveluja käsittelevän korkean tason työryhmän. Komissio aikoo tutkia lisätoimien tarpeen työryhmän annettua suosituksensa maaliskuussa 2014.

Äskettäin uudistetun **eurooppalaisen standardointijärjestelmän** toimivuutta seurataan tarkasti sen arvioimiseksi, onko sitä edelleen tarpeen mukauttaa nopeasti muuttuvaan toimintaympäristöön, jotta se edelleen tukisi Euroopan strategisten tavoitteiden saavuttamista varsinkin teollisuuspolitiikan, palvelujen, innovoinnin ja teknologian kehittämisen aloilla.

Innovoinnin edistämiseksi ja uusien teknologia-alojen kehittämiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että standardointi on vaikuttavaa ja teollis- ja tekijänoikeudet (joiden osuus on 50 prosenttia EU:ssa tuotettujen aineettomien hyödykkeiden kokonaismäärästä) suojataan. **Komissio aikoo tiiviisti seurata meneillään olevaa keskustelua teollis- ja tekijänoikeuksien soveltamisesta ja merkityksestä standardoinnin kannalta ja arvioida, onko asiaan tarpeen puuttua erityisen aloitteen kautta.**

2.3 Liiketoimintaympäristö, sääntelypuitteet ja julkishallinto EU:ssa

EU:n vahvuus kilpailussa on aina perustunut vankkaan ja ennakoitavaan institutionaaliseen ympäristöön, laadukkaaseen infrastruktuuriin, vahvaan teknologiseen osaamis pohjaan sekä terveeseen ja koulutettuun työvoimaan. Eurooppa on perinteisesti sijoittunut hyvin yritysten toimintaympäristönä ja teollisuuden tuotantopaikkana, mutta se on nyt menettämässä kilpailukykyään muihin maailman alueisiin nähden.¹⁶

Tuottavuushyötyjä vähentää etenkin se, etteivät sisämarkkinat (varsinkaan palvelumarkkinat) ole täysin yhdentyneet. Eurooppa ei ole ylipäänsä kyennyt riittävästi mukautumaan muuttuviin olosuhteisiin. Hallinnollisia rasitteita ja monimutkaista sääntelyä karsitaan liian hitaasti ja epätasaisesti, eivätkä kaikki työmarkkinatkaan ole riittävän joustavia. Finanssikriisin jälkeen jatkunut luotonannon vähentäminen heikentää edelleen yritysten tunnelmia, hillitsee uusia investointeja ja yritysluottoja ja haittaa näin ollen EU:n teollisuuden uudistumista.

¹⁶ Vuonna 2008 Maailmanpankin Doing Business -raportissa listattiin 20 parhaan joukkoon kahdeksan jäsenvaltiota, joista kolme sijoittui 10 parhaan joukkoon. Vuonna 2013 vain kuusi jäsenvaltiota oli 20 parhaan joukossa ja kaksi 10 parhaan joukossa.

Komissio seuraa säännöllisesti EU:n kilpailukykytilannetta ja liiketoimintaympäristöä etenkin eurooppalaisen ohjausjakson ja SEUT-sopimuksen 173 artiklaan perustuvan jäsenvaltioiden kilpailukykyraportin välityksellä. Viimeaikaisissa raporteissa on ollut merkkejä tilanteen parantumisesta, kun rakenneuudistusten vaikutukset alkavat tuntua, mutta eri jäsenvaltioiden tilanteet kehittyvät edelleen epätasaisesti.

SEUT-sopimuksen 173 artiklaan perustuvaa jäsenvaltioiden kilpailukykytilannetta ja -politiikkaa koskevaa raporttia vahvistetaan vuodesta 2014 alkaen. Tarkoituksena on, että siinä arvioidaan liiketoimintaympäristön parannusten vaikutuksia jäsenvaltioiden todellisen kilpailukykytilanteen kehittymiseen ja yhdistetään nämä kaksi selkeästi toisiinsa. Vuosikertomusten alaa laajennetaan, jotta voitaisiin arvioida, miten kilpailukykynekökohdat on otettu jäsenvaltioissa huomioon muilla politiikan alueilla.¹⁷

Komissio jatkaa EU:n tasolla toimia, joilla parannetaan lainsäädännön laatua ja tehdään sääntely-ympäristöstä tarkoituksenmukaisempi, vakaavampi ja paremmin ennakoitava. EU:n lainsäädäntöä yksinkertaistetaan ja yrityksiä rasittavaa sääntelyä vähennetään toteuttamalla **sääntelyn toimivuutta ja tuloksellisuutta koskeva ohjelma** (REFIT) ja toimia, jotka kohdistuvat (elinkeinoelämän järjestöjen ja sidosryhmien nimeämiin) kymmeneen suurimpaan sääntelyrasitteeseen. Kilpailukykyarviointi on otettu osaksi vaikutustenarviointia, jonka komissio laatii kaikista kilpailukykyyn huomattavasti vaikuttavista tärkeistä ehdotuksista. Joillakin aloilla (kuten teräs- ja alumiinialalla) on laadittu **kumulatiivisten kustannusten arviointeja** koskevia tutkimuksia, ja niitä suoritetaan vastedes muillakin aloilla (esim. kemian- ja metsäteollisuudessa). Tarkoituksena on laatia jälkiarviointi yhteiskustannuksista, joita jäsenvaltioiden ja EU:n säädösten eri osat aiheuttavat teollisuusaloilla. Öljynjalostusalan lainsäädännön **toimivuustarkastus** saadaan päätökseen vuonna 2014. Komissio aikoo käynnistää asteittain teollisuuden jokaisessa tärkeimmässä arvoketjussa kilpailukykyyn ja sääntelypuitteiden kattavan uudelleentarkastelun, joka toteutetaan toimivuustarkastuksin ja kumulatiivisten kustannusten arvioinnein.¹⁸

Komissio kehottaa jäsenvaltioita ryhtymään vastaaviin toimenpiteisiin kansallisella tasolla, jotta voidaan varmistaa, että politiikkatoimenpiteet lisäävät kilpailukykyä koko EU:ssa. Komissio seuraa tällä alalla tapahtuvaa edistystä.

Suhtautuminen yksityiseen sektoriin vaihtelee huomattavasti EU:n 28 jäsenvaltion julkishallinnoissa. Jotta kaikki jäsenvaltiot voisivat hyödyntää muiden kokemuksia, komissio aikoo esittää aloitteen **kasvua edistävästä julkishallinnosta** tarkoituksenaan laatia kattava katsaus EU:ssa käytettävissä olevista julkishallinnon parhaista käytännöistä, jotka koskevat erityisesti sähköistä viranomaisasiointia ja julkisia hankintoja.

¹⁷ Ks. 2.–3.12.2013 kokoontuneen kilpailukykyneuvoston päätelmät.

¹⁸ Lisäksi käynnistetään muita aloitteita, joilla helpotetaan säädösten soveltamista eri aloilla. Parhaillaan arvioidaan muun muassa EU:n jätelainsäädäntöä sen selkeyttämiseksi ja täytäntöönpanon helpottamiseksi. Tarkoituksena on myös edistää uusioraaka-aineiden kierrätystä.

3. TEOLLISUUDEN UUDISTAMINEN: INVESTOIMINEN INNOVOINTIIN, UUSIIN TEKNOLOGIOIHIN, TUOTANTOPANOKSIIN JA OSAAMISEEN

Niukat luonnon- ja energiavarat ja kunnianhimoiset yhteiskunnalliset ja ympäristöpoliittiset päämäärät estävät EU:n yrityksiä kilpailemasta edullisilla hinnoilla ja heikompilaatuisilla tuotteilla. Kilpaillakseen maailmanlaajuisilla markkinoilla niiden on turvattava innovointiin, tuottavuuteen, resurssien tehokkaaseen käyttöön ja korkeaan jalostusarvoon. Euroopan kilpailuetu maailmantaloudessa perustuu vastedeskin korkean jalostusarvon tuotteisiin ja palveluihin sekä arvoketjujen tehokkaaseen hallintaan ja pääsyyn kaikkien maailman maiden markkinoille. EU:n teollisuuden kilpailukyky kumpuaa siis pääasiallisesti innovoinnista ja teknologian kehityksestä. Siksi tarvitaan lisäponnistuksia, jotta saavutettaisiin Eurooppa 2020 -strategian mukainen tavoite käyttää kolme prosenttia BKT:stä tutkimukseen ja kehittämiseen.

Varsinkin digitaaliteknologiat lisäävät keskeisellä tavalla eurooppalaisen teollisuuden tuottavuutta. Niiden muutosvoima ja kasvava vaikutus kaikilla aloilla antavat uuden merkityksen perinteisille liiketoiminta- ja tuotantomalleille ja johtavat uuteen, laajaan tuotepotentiaaliin ja etenkin teollisuuden palveluinnovaatioihin (ns. teollisuuden palveluistuminen). Maailmantalouden kaikilla osa-alueilla ollaan siirtymässä digiaikaan, joten teollisuuspolitiikkaan on liitettävä teknologian tarjoamia uusia mahdollisuuksia, kuten pilvipalvelut, massadatan ja datan arvoketjun kehitys, internetin uudet teollisuussovellukset, älykkäät tehtaat, robotiikka sekä 3D-tulostus ja -suunnittelu.

3.1 Innovointiin ja uusiin teknologioihin tehtävien investointien edistäminen

Innovaatiotoimintaa kohdennettujen investointien raju väheneminen on talouskriisin alusta lähtien ollut vakava uhka Euroopan teolliselle tulevaisuudelle.

Komissio on siirtänyt koko ajan enemmän omia poliittisia, lainsäädännöllisiä ja taloudellisia kannustimiaan jäsenvaltioiden, alueiden ja teollisuuden käyttöön innovaatioinvestointien edistämiseksi. Tutkimus- ja innovaatiotoimintaa rahoitetaan etenkin **Horisontti 2020 -ohjelman** teollisuuden johtoasemaa koskevasta lohkosta lähes 80 miljardilla eurolla. Tukea myönnetään esimerkiksi keskeisille mahdollistaville teknologioille, jotka muuttavat maailmanlaajuisia arvoketjuja, lisäävät resurssitehokkuutta ja muokkaavat kansainvälistä työnjakoa. Tutkimustulosten kaupallistamisen edistämiseksi Horisontti 2020 -ohjelmasta rahoitetaan myös kaupallista vaihetta lähellä olevia prototyyppisiä ja demonstrointihankkeita. Uuden puiteohjelman keskeisiä elementtejä on voimien yhdistäminen yksityisen sektorin kanssa keskeisillä teollisuudenaloilla julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyökumppanuuksien kautta yksityisen rahoituksen saamiseksi paremmin liikkeelle.

Uuden monivuotisen rahoituskehityksen 2014–2020 yhteydessä saadaan lisäksi käyttöön jopa 100 miljardia euroa Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI-rahastojen) varoja

innovaatioihin tehtävien taloudellisten investointien rahoittamiseksi teollisuuspolitiikan ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti. **ERI-rahastoista** vuosina 2014–2020 rahoitettavien innovaatioinvestointien periaatteena on käsite ”**älykäs erikoistuminen**”. Tarkoituksena on, että jäsenvaltiot ja alueet voivat keskittää investoinnit kohteisiin, joista ne saavat suhteellista etua. Samalla halutaan edistää Euroopan laajuisten arvoketjujen luomista. Monet rahoitusteemoista, joita jäsenvaltiot ja alueet ehdottavat älykkään erikoistumisen strategioidensa yhteydessä, liittyvät teollisuuspolitiikassa määriteltyihin kuuteen strategiseen osa-alueeseen, ja näin jäsenvaltioiden alueet saavat käyttöönsä kattavan rahoituspaketin.

Koska jäsenvaltiot pyrkivät yhä enemmän edistämään teollisuuspolitiikan strategisille osa-alueille tehtäviä investointeja, komissio on ryhtynyt **ajantasaistamaan tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan myönnettävää valtiontukea koskevia puitteita ja uudistamaan julkisia hankintoja koskevia sääntöjä** tarkoituksena kriittisen massan luominen kysyntäpuolelle ja varojen tehokkaampi kohdentaminen niin, että kilpailu- ja sisämarkkinasääntöjä kuitenkin noudatetaan täysimääräisesti.

Tarve nopeuttaa investointeja nopeasti kasvavien alojen teknologisiin läpimurtoihin oli suurin syy siihen, että komissio päätti määritellä vuoden 2012 teollisuuspoliittisessa tiedonannossa kuusi osa-aluetta, joilla investointeja olisi edistettävä.

Nämä strategiset, monta alaa käsittävät osa-alueet ovat seuraavat: edistynyt valmistusteknologia, kehitystä vauhdittava keskeinen teknologia (eli keskeiset mahdollistavat teknologiat), saastuttamattomat ajoneuvot ja liikenne, biopohjaiset tuotteet, ympäristön kannalta kestävät rakennukset ja raaka-aineet sekä älykkäät verkot Vuosi sitten perustettiin kuusi työryhmää, joiden työn ansiosta komissio on kyennyt määrittelemään innovoinnin mahdollisuuksia sekä esteitä, jotka edellyttävät lisätoimia. **Komissio on** työryhmän työn perusteella **päättänyt keskittämään toimet seuraaviin painopistealueisiin:**

- **Edistynyt valmistusteknologia:** Perustetaan valmistusteollisuuden arvonlisäykseen keskittyvä osaamis- ja innovaatioyhteisö ja luodaan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia, kuten Sustainable Process Industry through Resource and Energy Efficiency (resurssi- ja energiatehokas kestäväpohjainen prosessiteollisuus), tulevaisuuden tehtaot sekä fotoniiikka ja robotiikka. Lisäksi parannetaan Euroopan valmistusteollisuuden innovointikapasiteettia ja kilpailukykyä. Koska teollisen internetin merkitys kasvaa koko ajan, kumppanuuden työn tulevana painopisteenä on digitaalitekniikoiden integrointi valmistusprosessiin. Massadatan käyttöä valmistusprosesseissa lisätään.¹⁹
- **Keskeiset mahdollistavat teknologiat:** Tämän työryhmän tavoitteena on tunnistaa näitä teknologioita koskevia mahdollisia EU:n kannalta merkittäviä hankkeita erällä teknologian osa-alueilla, joita ovat muun muassa paristot, älykkäät materiaalit, suurtehotuotanto ja teolliset bioprosessit. Tavoitteena on myös auttaa pk-yrityksiä saamaan käyttöönsä teknistä infrastruktuuria kaikkialla Euroopassa ja hyödyntää edelleen

¹⁹ Ks. piakkoin julkaistava komission yksiköiden valmisteluasiakirja *Advancing Manufacturing – Advancing Europe* (Valmistusteollisuudesta edistystä Eurooppaan).

Euroopan investointipankin kanssa allekirjoitetun aiesopimuksen tarjoamia mahdollisuuksia.

- **Bio-pohjaiset tuotteet:** Tarjotaan mahdollisuus saada käyttöön kestäviä raaka-aineita maailmanmarkkinahintaan biopohjaisten tuotteiden valmistamiseksi. Tämä edellyttää, että biomassan käytössä noudatetaan kaskadiperiaatetta ja että osoitettaessa biomassaa muuhun käyttöön ehkäistään markkinavääristymät, joita saattaa syntyä tuista ja muista järjestelyistä, joilla suositetaan biomassan käyttöä muihin tarkoituksiin (esim. energiantuotantoon).²⁰
- **Saastuttamattomat ajoneuvot ja alukset:** Hyväksytään ja pannaan täysimääräisesti täytäntöön vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuuria koskeva komission ehdotus; toteutetaan ympäristöystävällisiä ajoneuvoja koskeva aloite ja muut Horisontti 2020 -aloitteet, joilla edistetään vähäpäästöistä ja energiatehokasta liikennettä; pyritään saamaan aikaan maailmanlaajuiset standardit sähköautoille ja pannaan täytäntöön CARS 2020 -toimintasuunnitelmassa määritetyt prioriteetit.
- **Kestävä rakentaminen ja kestävät raaka-aineet:** Luodaan 25 miljardilla eurolla EIP:n lainanantokapasiteettia asuinrakennusten energiatehokkuutta varten ja parannetaan kierrätystä ja kestävää jätehuoltoa rakentamisessa.
- **Älykkäät verkot ja digitaalinen infrastruktuuri:** Määritellään lisätavoitteita älykkäiden verkkojen komponenttien kehittämistyölle, tarkistetaan ja laajennetaan standardointitoimeksiantoja sekä kehitetään ja laaditaan ohjeita suorituskäytännöistä.²¹ Teollisen internetin infrastruktuurit ja liitäntäohjelmistot ovat keskeinen osa-alue niiden kasvavan merkityksen vuoksi. Niiden on määrä mahdollistaa paljon kapasiteettia vaativien prosessien, kuten pilvipalvelujen, käyttö.

Komissio laatii työryhmien työn perusteella jäsenvaltioille ehdotuksen alue- ja teollisuuspoliittisten välineiden yhdistämisestä älykkään erikoistumisen foorumeiden luomiseksi. Foorumit auttavat alueita ottamaan käyttöön älykkään erikoistumisen ohjelmia luomalla yritysten ja klusterien välille yhteyksiä, jotka mahdollistavat innovatiivisten teknologioiden käytön ja tarjoavat markkinatilaisuuksia.

Euroopan teollisuuden vahvuuksista ja kilpailuvalteista laaditun tutkimuksen perusteella komissio aikoo myös selvittää, mitkä ovat ne teollisen toiminnan osa-alueet, joilla Euroopalle syntyy todennäköisesti kilpailuetua tulevaisuudessa. Lisäksi investointisuuntausten seurannasta tulee yhä tärkeämpi osa eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä laadittavia arviointia.

²⁰ Kuvaus ja tulkinta kaskadiperiaatteesta on osoitteessa

http://ec.europa.eu/research/bioeconomy/pdf/201202_commission_staff_working.pdf – Biotalousstrategiaa koskevan komission tiedonannon liitteenä oleva komission yksiköiden valmisteluasiakirja – ks. sivut 25–26, kohdan 1.3.3.1 toinen kappale – ja <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2013-0201+0+DOC+PDF+V0//EN> – Euroopan parlamentin mietintö biotalousstrategiaa koskevasta komission tiedonannosta – ks. 28 kohta sivuilla 6–7.

²¹ Komissio valitsi hiljattain kaksi älykkäitä verkkoja koskevaa hanketta hankkeiksi, joista saadaan yhteistä etua Euroopan laajuisen energiainfrastruktuurin alalla.

3.2 Tuottavuuden ja resurssitehokkuuden lisääminen ja kohtuuhintaisten tuotantopanosten saannin helpottaminen

EU:n yritysten on saatava tarvitsemiaan tuotantopanoksia kestäväällä tavalla ja parhain mahdollisin ehdoin. Pääoma-, energia- ja raaka-ainemarkkinoilla esiintyy kuitenkin yhä merkittäviä ongelmia.

a) Rahoituksen saanti

Rahoitusvakaus on onnistuttu palauttamaan rahoitusmarkkinoiden sääntelyuudistusten, järkevän rahapolitiikan ja pankkiunionin tarjoaman uuden valvontarakenteen ansiosta. Pankkiluotonannon vähentämisen vuoksi yritysten on kuitenkin vaikeampi saada pankkiluottoja. Tämä koskee etenkin pk-yrityksiä niissä jäsenvaltioissa, joissa kriisin vaikutukset ovat olleet erityisen vakavat.

Erityistarkoituksiin käytettävän pääoman tarvetta lievennetään eri aloilla toteutettavin toimin. Vuosina 2014–2020 jatketaan yritysten rahoituksen saannin helpottamista koheesiopolitiikan rahoitusvälineiden avulla. Uudella ohjelmakaudella on tarkoitus mahdollistaa resurssien osoittaminen myös unionin tason rahoitusvälineeseen sen lisäksi, että käytetään totuttuja rahoitusvälineitä, jotka toimivat jäsenvaltioiden tai alueiden tasolla tai valtioiden rajat ylittävästi. Tähän kuuluu pk-yrityksiä koskeva aloite, joka on EU:n takaama riskinjakoväline, jollaista vaadittiin lokakuussa 2013 kokoontuneessa Eurooppa-neuvostossa. Väline on perustettu **komission ja EIP:n aloitteesta**, ja sen perusteella jäsenvaltiot voivat halutessaan käyttää ERI-rahastoja tukeakseen rahoitusvälineitä, joista myönnetään lainoja pk-yrityksille. **Jäsenvaltioita kehoitetaan sijoittamaan kyseiseen aloitteeseen osa kansallisista Euroopan rakenne- ja investointirahastovaroistaan**, jotta siihen saadaan kriittistä massaa ja sen avulla voidaan lisätä merkittävästi luotonantoa pk-yrityksille.

Myös COSME- ja Horisontti 2020 -ohjelmien hyväksyminen moninkertaistaa julkisen sektorin rahoituskapasiteetin rahoituksen välittäjien kautta tehdyillä pääomainvestoinneilla. Rahoitusta välittävät muun muassa riskipääomarahastot ja hyvin toimivat Euroopan laajuiset riskipääomamarkkinat. Maksuviivästyksiä koskevan direktiivin²² täysimääräinen täytäntöönpano parantaa sekin yritysten rahoituksensaantia. Pk-yritysten rahoituksensaantia helpotetaan hiljattain tehdyillä lainsäädäntömuutoksilla. Esimerkiksi **pääomavaatimusasetukseen** sisältyy korjauskerroin, joka vähentää pk-yritysvastuista syntyvään luottorisktiin liittyviä pääomavaatimuksia; tarkistetulla rahoitusvälineiden markkinoita koskevalla direktiivillä (MiFID) luodaan erityisiä kauppapaikkoja, joita kutsutaan ”pk-yritysten kasvumarkkinoiksi”; tarkistetulla avoimuusdirektiivillä poistetaan vaatimus julkaista tilinpäätöstiedot neljännesvuosittain; ja eurooppalaisia yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneita rahastoja koskevilla uusilla säännöillä luodaan erityinen EU-passi

²² Direktiivi 2011/7/EU, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta osoitteessa <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:048:0001:0010:fi:PDF>

rahastonhoitajille, jotka tekevät investointeja toimintaansa aloitteleviin pk-yrityksiin ja yhteiskunnallisiin yrityksiin.

Näistä toimenpiteistä huolimatta rahoituksensaannin arvellaan säilyvän ongelmallisena. Suuryhtiöt ovat yhä enenevässä määrin etsineet rahoitusta joukkovelkakirjamarkkinoilta, mutta eurooppalaiset pk-yritykset ovat muihin maailman maihin nähden edelleen paljon enemmän riippuvaisia pankeista, jotka ovat niiden pääasiallinen rahoituslähde. Kriisin vuoksi pankkiluottojen sisämarkkinat ovat EU:ssa hajanaiset, ja joissakin maissa antolainojen korot ovat nousseet suhteettomasti. **Tavoite pääoman sisämarkkinoista, joilla pk-yritykset voivat saada rahoitusta oman maansa ulkopuolelta, on edelleen saavuttamatta.**

Tilanteeseen on vastattu toteuttamalla edelleen toimia luotonvälityskanavien parantamiseksi ja yritysten rahoituslähteiden monipuolistamiseksi. Useat vuoden 2012 teollisuuspoliittisen tiedonannon päivitykseen sisältyvät aloitteet ovat edenneet. **Pitkäaikaista rahoitusta koskevan vihreän kirjan** yhteydessä saatujen vastausten erittelyn perusteella laaditaankin parhaillaan ehdotuksia toimenpiteistä, joilla voidaan monipuolistaa pk-yritysten rahoituslähteitä ja edistää pitkäaikaisia investointeja.

Myös lisätoimenpiteitä tarvitaan, jotta voidaan supistaa rahoitusvajetta, josta jotkin yritykset kärsivät. Komissio jatkaa yhteistyötä EIP-ryhmän ja tukee kahdenvälisiä aloitteita toteuttavien jäsenvaltioiden kanssa.

b) Energia

Tehokkuushyödyt ja energiamarkkinoiden avaaminen asteittain kilpailulle ovat alentaneet sähkön ja kaasun tukkuhintoja, mutta näiden teollisuuden kannalta olennaisten energiapanosten vähittäishinnat ovat valitettavasti nousseet. Vuosina 2008–2012 teollisuussähkön vähittäishinnat nousivat EU:ssa keskimäärin 3,5 prosenttia vuodessa ja kaasun hinnat yhden prosentin. Teollisuussähkön hinnat ovatkin Kansainvälisen energijärjestön tietojen mukaan EU:ssa kaksi kertaa korkeammat kuin Yhdysvalloissa ja Venäjällä ja 20 prosenttia korkeammat kuin Kiinassa.²³ Kaasun hintaero on suurempi: kaasu on EU:n teollisuudelle kolme tai neljä kertaa kalliimpaa kuin sen kilpailijoille Yhdysvalloissa, Venäjällä ja Intiassa, 12 prosenttia kalliimpaa kuin Kiinassa mutta halvempaa kuin Japanissa. Teollisten käyttäjien eri jäsenvaltioissa maksamat todelliset hinnat voivat kuitenkin vaihdella.

Energian hintaa koskevassa tiedonannossa ja sen liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa esitetään hyvin dokumentoitu selvitys energian hintojen kehityksestä ja niiden pääkomponenteista eli energiasta, verkkokustannuksista sekä veroista ja maksuista, uusiutuvien energialähteiden tuki mukaan lukien. Energiakustannuselementti on edelleen komponenteista suurin, joskin sen osuus on pienenemässä, ja erot jäsenvaltioiden välillä ovat

²³ Näitä hintoja ei ole korjattu laatuerojen perusteella, koska sähkönjakelu on EU:ssa luotettavampaa, ja katkoksia on vähemmän kuin kyseisissä maissa.

huomattavia. Verkkokustannukset sekä verot ja maksut ovat pääasiallisena syynä energian hinnankorotuksiin ja muodostavat suurimman osuuden lopullisesta vähittäishinnasta.²⁴

Energian kustannuskehitys on energiaintensiivisten teollisuusalojen kilpailukyvyn kannalta ongelmallinen. Energiakustannusten osuus on huomattava paperi- ja painotuotteiden, kemiantuotteiden, lasin ja keramiikan, raudan ja teräksen sekä värimetallien kokonaiskustannuksissa, vaikkakin eri laitosten, teknologioiden ja maiden välillä esiintyy vaihtelua.

Teollisuuden kilpailukyky ja energiatehokkuus ovat vatedeskin unionin tärkeitä päämääriä, kuten Eurooppa 2020 -strategiassa todetaan. Unionin tavoitteet pyritään saavuttamaan mahdollisimman kustannustehokkaalla tavalla erilaisin toimin.

- Tarjontapuolella Horisontti 2020 -ohjelmasta rahoitetaan suoraan energiaan ja ilmastoon liittyvää tutkimus- ja innovaatiotoimintaa lähinnä turvallista, puhdasta ja tehokasta energiaa, yhteiskunnallisia haasteita ja teollisuuden johtoasemaa koskevista aloitteista. Tällaisia aloitteita ovat muun muassa SPIRE (Sustainable Process Industry through Resource and Energy Efficiency) ja SILC II (Sustainable Industry Low Carbon Scheme), joiden tavoitteena on kehittää ja edistää ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavien teknologisten läpimurtojen käyttöönottoa.
- Kun täysin yhdentyneet energian sisämarkkinat saadaan aikaan ja kilpailua energiamarkkinoilla lisätään, teolliset ja kotitalouskäyttäjät hyötyvät energian tukkuhintojen alenemisesta.
- Kehittämällä edelleen tehokasta Euroopan laajuista infrastruktuuria kaasua ja sähköä sekä eteeniä ja propeenit ja muita raaka-aineiden tärkeimpiä rakenneosia varten voitaisiin pienentää energiaintensiivisille aloille aiheutuvia kuljetuskustannuksia ja riskejä. Nykyiset putkistot olisi liitettävä varsinkin eteläisen ja itäisen Euroopan putkistoihin, jotta eri jäsenvaltioiden teollisuusalojen väliset synergiaedut paranisivat ja energiatehokkuus lisääntyisi koko Euroopassa.
- On tärkeää, että verot, maksut tai muut sääntelyvälineet, joita jäsenvaltiot ottavat käyttöön eri tarkoituksia varten, eivät korota kohtuuttomasti energian hintaa. Tämä on olennaisen tärkeää kustannustehokkuuden varmistamiseksi ja EU:n kilpailukyvyn parantamiseksi.

Tämän tiedonannon ohella komissio on hyväksynyt ilmasto- ja energiapaketin, jossa määritellään komission kanta vuoteen 2030 ulottuvaa jaksoa varten.²⁵ Yhtä poikkeusta lukuun ottamatta paketti ei ole lainsäädännöllisesti sitova, ja se mahdollistaa aiheen käsittelyn Eurooppa-neuvostossa ja Euroopan parlamentissa. Näin voidaan viimeistellä Euroopan

²⁴ Energian hintoja ja energiakustannuksia käsittelevä komission tiedonanto, COM (2014) 21 final, 22.1.2014. Tiedonannossa esitetään yksityiskohtainen kuvaus energiakustannusten ja hintojen kehityksestä.

²⁵ [COM\(2014\) 15](#) final, *A Policy Framework for Climate and Energy in the period from 2020-2030*, [COM\(2014\) 20](#) final, *Proposal for a decision of the European Parliament and of the Council concerning the establishment and operation of a market stability reserve for the Union greenhouse gas emission trading scheme amending directive 2003/87/EC*, [COM\(2014\) 23](#) final, *On the exploration and production of hydrocarbons (such as shale gas) using high volume hydraulic fracturing in the EU*, sekä C(2014) 267 final, *Commission recommendation on minimum principles for the exploration and production of hydrocarbons (such as shale gas) using high volume hydraulic fracturing in the EU*, kaikki annettu 22.1.2014.

unionin kanta ilmastonmuutoksen torjuntaan sekä siihen, miten ilmastonmuutoksen torjunta, energiapolitiikka ja EU:n talouden kilpailukyky vaikuttavat toisiinsa.

c) Raaka-aineet ja resurssitehokkuus

EU:n teollisuus on yleensä riippuvainen kansainvälisiltä markkinoilta toimitettavista raaka-aineista²⁶ ja erityisesti prosessoimattomista mineraaleista ja metalleista. Sekä primaari- että uusioraaka-aineiden saannissa on vaikeuksia koko arvoketjussa (etsintä, kaivaus, jalostaminen/rikastaminen, kierrätys ja korvaaminen). Komissio on toteuttanut raaka-ainestrategiaa (raaka-aineita koskeva aloite) vuodesta 2008. Komissio edistää myös resurssien tehokasta käyttöä sekä kierrätykseen perustuvien liiketoiminta- ja tuotantomallien kehittämistä.

Raaka-aineita koskevalla komission aloitteella on voimakas ulkoinen ulottuvuus. Tavoitteena on varmistaa tasapuolinen ja luotettava raaka-aineiden saanti maailmanlaajuisesti ja luoda tasavertainen toimintaympäristö kaikille raaka-ainekaupan toimijoille. EU on neuvotellut tuloksetta raaka-aineiden vientiä koskevat säännöt kahden- ja monenvälisiin kauppasopimuksiin sekä seurannut raaka-aineiden saantia haittaavia kaupan esteitä koskevia sääntöjä ja pannut niitä täytäntöön.

Komissio käyttää vastedeskin kaikkia käytössään olevia välineitä turvatakseen raaka-aineiden saannin kestäväällä tavalla. Se kartoittaa parhaillaan muun muassa raaka-aineita koskevaa diplomatiaa. Nykyisissä ja tulevista kauppaneuvotteluissa kiinnitetään erityistä huomiota juuri tähän asiaan.

Komissio suunnittelee antavansa **tiedonannon raaka-aineita koskevasta eurooppalaisesta innovointikumppanuudesta** selittääkseen, miten Euroopan komissio, jäsenvaltiot, teollisuus ja tiedeyhteisöt aikovat viedä yhdessä eteenpäin vuoden 2013 strategista täytäntöönpanosuunnitelmaa eli yhteistyökumppanuutta, jonka tavoitteena on tutkimus- ja innovaatiotoiminnan, lainsäädäntöympäristön ja standardoinnin parantaminen.

Konkreettisina tavoitteina on muun muassa käynnistää jopa 10 pilottihanketta, jotka koskevat primaari- ja uusioraaka-aineiden tuotanto- ja jalostusteknologioiden edistämistä, vähintään kolmen kriittisiä ja niukkoja raaka-aineita käyttävän sovelluksen korvaamista sekä raaka-aineita koskevien parempien sääntelyedellytysten luomista Eurooppaan.²⁷

²⁶ VDI:n (Saksan insinööriliiton) laatiman selvityksen *Cost Structure of the Manufacturing Sector* (Valmistussektorin kustannusrakenne) mukaan materiaalikustannusten osuus on keskimäärin yli 40 prosenttia valmistuskustannuksista. Resurssitehokkuuden parantamisen arvioidaan vähentävän raaka-ainepanosten tarvetta 17–24 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Ks. komission tilaama tutkimus *Macroeconomic modelling of sustainable development and the links between the economy and the environment*, (2011), QWS ym. osoitteessa http://ec.europa.eu/environment/enveco/studies_modelling/pdf/report_macroeconomic.pdf

²⁷ Raaka-aineita koskevan aloitteen toisen lohkon yhteydessä komissio julkaisee vuonna 2014 kansallisen mineraalipolitiikan indikaattoreita koskevan kertomuksen, jossa käsitellään jäsenvaltioiden luvitustoiminnan ja maankäytön suunnittelun tuloksia. Se käynnistää myös julkisen kuulemisen kartoittaakseen kaikkien

Auttaakseen teollisuutta tässä muutoksessa komissio aikoo tehdä vuonna 2014 resurssitehokkuutta ja jätteitä koskevan lainsäädäntöaloitteen. Aloite perustuu edistymiseen resurssitehokasta Eurooppaa koskevan etenemissuunnitelman toteuttamisessa, ja siinä esitetään keskeiset rakennuspalikat, joita tarvitaan, jotta EU:n taloudellinen potentiaali olisi tuottavampaa, mutta resursseja käytettäisiin vähemmän ja edettäisiin kohti kierrätystaloutta. Tähän sisällytetään sopivien indikaattoreiden ja tavoitteiden kehittämisestä tehdyt päätelmät ja EU:n jätehuoltolainsäädännön keskeisten tavoitteiden uudelleentarkastelu (jätehuollon puitedirektiivin, kaatopaikkadirektiivin sekä pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun direktiivin uudelleentarkastelulausekkeiden mukaisesti). Lisäksi tehdään jälkiarviointi jätevirtoja koskevista direktiiveistä ja arvioidaan vaihtoehtoja direktiivien keskinäisen johdonmukaisuuden lisäämiseksi.

Komissio aikoo lisäksi alustavien arviointien perusteella ehdottaa tarvittaessa toimia, joiden avulla voidaan poistaa hintavääristymiä, jotka estävät EU:n yrityksiä saamasta teollisuuden tärkeimpiä tuotantopanoksia kansainväliseen markkinahintaan. Komissio aikoo varmistaa, että biomassaa saadaan tasapuolisesti eri tarkoituksia varten, jotta sen käytössä voitaisiin soveltaa tehokkaasti kaskadiperiaatetta ja taata siten luonnonvarojen tehokas ja kestävä käyttö. Tarpeen mukaan komissio harkitsee myös mahdollisuutta ryhtyä toimenpiteisiin, joilla teollisuus saisi käyttöönsä maailmanmarkkinahintaan bioetanolia, tärkkelystä ja muita keskeisiä tuotantopanoksia biopohjaisiin teollisiin toimintoihin, joita syntyy perinteisillä aloilla, kuten kemianteollisuudessa sekä paperiteollisuudessa ja muilla metsäteollisuuden aloilla.²⁸

3.3 Osaamisen parantaminen ja teollisen muutoksen edistäminen

Osaamisen kehittäminen on tärkeä osa Eurooppa 2020 -strategian mukaista toimintaa. Komissio on laatinut kokonaisstrategian koulutusjärjestelmien parantamiseksi käyttämällä EU:n rahoitusvälineitä henkiseen pääomaan kohdistuviin investointeihin, kehittänyt osaamistarpeiden ja -suuntausten seurantakeinoja ja tehnyt aloitteita edistääkseen yhteistyötä varsinkin tieto- ja viestintätekniistä osaamista koskevan oppisopimuskoulutuksen toimijoiden, kuten työmarkkinaosapuolten, keskuudessa.

Osaamisen kohtaanto-ongelmat koulutusnäkökohdat ovat tulevana vuosina todennäköisesti edelleen keskeinen haaste EU:n teollisuudelle varsinkin, kun valmistusteknologioiden kehitys lisää erityisammattitaitojen tarvetta. Osaamistuloksissa ja ammatillisen koulutuksen järjestelmien vaikuttavuudessa on merkittäviä eroja jäsenvaltioiden välillä. Nämä erot sekä kriisin koettelemien jäsenvaltioiden korkeat työttömyysasteet edellyttävät pikaisia toimia koulutukseen panostamisen lisäämiseksi. Myös liikkumista yli rajojen on helpotettava. Komissio on hyväksynyt EURES-järjestelmän laajan uudistuksen, jolla tiivistetään EU:n ja

sidosryhmien kanssa poliittiset vaihtoehdot joidenkin luvitusmenettelyihin ja maankäytön suunnitteluun liittyvien näkökohtien yhdenmukaistamiseksi.

²⁸ Ks. kemian- ja metsäteollisuutta koskevat osat liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

ETAn julkisten työvoimapalvelujen yhteistyötä. Tavoitteena on edistää liikkuvuutta ja osaamisen kohtaantoa monilla uusilla palveluilla ja tuotteilla.

Oppisopimuskoulutuksen katsotaan yleisesti tukevan teollista kilpailukykyä. Jäsenvaltioiden väliset suuret erot osaamistuloksissa ja **ammattillisen koulutuksen** järjestelmien vaikuttavuudessa korreloivat kriisin koettelemien jäsenvaltioiden vakavan työttömyyden kanssa. Eurooppalainen oppisopimusyhteenliittymä -aloitteella ja muilla aloitteilla autetaan vastedeskin kehittämään laadukasta ja vaikuttavaa oppisopimuskoulutusta, joka perustuu työnantajien ja koulutusalan toimijoiden tiiviiseen kumppanuuteen EU:ssa.

Komissiossa kehitetään parhaillaan lisäksi uuden polven Erasmus nuorille yrittäjille -ohjelmaa sekä muita välineitä, joilla tarjotaan **yritysharjoittelua ulkomailla**²⁹ ja joissa teollisuus ja pk-yritykset ovat aktiivisesti mukana. Koulutuksen uudelleenajattelua koskevassa tiedonannossa³⁰ vaaditaan, että toimissa painotetaan voimakkaasti osaamistarjonnan muokkaamista työmarkkinoiden tarpeisiin kaikkialla Euroopassa. Tiedonannon tehostamiseksi ja tukemiseksi on juuri käynnistetty uusi Erasmus+-rahoitusohjelma. **Komissio kehottaa jäsenvaltioita tukemaan näitä toimia.**

Tällä hetkellä vain 0,3 prosenttia EU:n väestöstä muuttaa vuosittain toiseen jäsenvaltioon ammatillisissa tarkoituksissa, kun Yhdysvalloissa muuttajia on 2,4 prosenttia väestöstä. EU:n tärkeänä tehtävänä onkin **edistää oppilaitosten välistä liikkuvuutta Erasmus+-ohjelman välityksellä kaikilla tasoilla oppisopimuksista ja harjoittelusta korkeakoulujen opiskelijavaihtoon.** Teollisuutta ja pk-yrityksiä kannustetaan osallistumaan näihin aloitteisiin. **Osaamis- ja innovointiyhteisöt** auttavat nousevia toimialoja ja elinkeinoaloja saamaan käyttöönsä uusilla markkinoilla tarvittavaa osaamista.

Sidosryhmien olisi kaikilla tasoilla pyrittävä ennakoivasti huolehtimaan osaamis- ja koulutustarpeista. Teollisuuspolitiikalla on myös edistettävä teollista muutosta ja autettava uudistamaan teollisia rakenteita, jotta rakennemuutokset eivät olisi liian jyrkkiä ja kalliita.

Koska rakennemuutos vaikuttaa suorimmin aluetasolla, muutoksen hallinta ja ennakointi edellyttävät alueilta aktiivista osallistumista. Kuten menestyksekkäissä älykkään erikoistumisen strategioissa, tulevan rakenneuudistuksen vaikutukset olisi otettava huomioon myös alueellisissa (infrastruktuuri-, koulutus-, tutkimus- ja innovointi)aloitteissa.

Komissio aikoo ehdottaa, että teollisen muutoksen ennakointiin ja edistämiseen sovellettaisiin aluetasolla kokonaisvaltaista toimintatapaa. Tarkoituksena on auttaa alueita uudistamaan teollista perustaansa kanavoimalla resurssit tuottavammille aloille sekä tukea toimia, joilla mahdolliset yhteiskunnalliset vaikutukset minimoidaan.

²⁹ Ks. ehdotus neuvoston suosituksiksi harjoittelun laatupuitteista, COM(2013) 857 final, 4.12.2013.

³⁰ *Koulutuksen uudelleenajattelu: sosioekonomisten vaikutusten parantaminen investoimalla taitoihin*, COM(2012) 669 final, 20.11.2012.

Lisäksi komissio esittää vuoden 2014 alussa tiedonannon vihreän talouden työpaikkojen lisäämisestä, jotta toimet keskitettäisiin keskeisille elinkeinoaloille, joilla on työllistämispotentiaalia. Tavoitteena on myös kehittää niihin liittyvää uudenlaista osaamista.³¹

4. PIENET JA KESKISUURET YRITYKSET JA YRITTÄJYYS

EU:n teollisuuspolitiikassa on perinteisesti kiinnitetty paljon huomiota pk-yrityksiin, jotka ovat keskeinen osa myös tässä esitettyä toimintamallia. Kilpailukyvyyn ja innovoinnin puiteohjelmassa on vuoden 2013 loppuun mennessä autettu rahoituslaitoksia tarjoamaan noin 30 miljardin euron edestä uutta rahoitusta yli 315 000 pk-yritykselle. Rahoituksen turvin on luotu tai säilytetty suoraan noin 380 000 työpaikkaa. Rakennerahastoista suunnattiin lisäksi samana aikana noin 70 miljardia euroa yritystukeen, joka kohdistui etupäässä pk-yrityksiin. Rahoitusta on annettu lähes 200 000 hankkeelle, joista kustakin on tuettu useita pk-yrityksiä, joista 78 000 aloittelevia yrityksiä. Pysyviä työpaikkoja on näin luotu ainakin 268 000 (ja vielä useamman säilyminen on turvattu).

Sääntely- ja hallintokustannuksilla voi olla pk-yrityksiin jopa kymmenen kertaa suuremmat vaikutukset kuin suuryhtiöihin. Komissio on järjestelmällisesti pyrkinyt karsimaan pk-yritysten velvoitteita myöntämällä niille vapautuksia ja soveltamalla pienet ensin -periaatetta. Pk-yritysten toimintaedellytykset ovat parantuneet huomattavasti sen jälkeen, kun eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva aloite (Small Business Act) hyväksyttiin viisi vuotta sitten. Yritystoiminnan käynnistämiseen keskimäärin kuluva aika ja yrityksen keskimääräiset perustamiskustannukset ovat pienentyneet (yhdeksästä viiteen päivään ja 463 eurosta 372 euroon). Tästä huolimatta tarvittavien lupien hankkiminen vie joissakin jäsenvaltioissa edelleen hyvin paljon aikaa ja rahaa.

Vuosien 2014–2020 uusi rahoituskehys tarjoaa käyttöön uusia ja tehokkaampia välineitä yrittäjyyden ja pk-yritysten tukemiseen. Rahoituskehykseen sisältyy ensimmäistä kertaa erityisesti pk-yrityksille tarkoitettu ohjelma COSME. Ohjelman kokonaisrahoitus on 2,3 miljardia euroa, ja sitä rahoitetaan myös EU:n toiminnan muilta osa-alueilta. Uudessa koheesiopolitiikassa kiinnitetään erityistä huomiota pk-yritysten kilpailukykyyn. Horisontti 2020 -ohjelmaan on sisällytetty tätä varten erityinen rahoitusväline, jolla rahoitetaan pk-yritystoiminnan alkuvaihetta, suuririskistä tutkimustoimintaa ja innovointia. Uudella maaseudun kehittämispolitiikalla annetaan lisätukea aloitteleville yrityksille ja parannetaan maaseutualueilla toimivien pk-yritysten kilpailukykyä.³²

³¹ Muutoksen ennakointiin ja rakennemuutokseen liittyviä työllisyys- ja sosiaalipoliittisia näkökohtia on käsitelty 13.12.2013 annetussa komission tiedonannossa COM(2013) 882 final.

³² ”Sinisen kasvun” tarjoamista mahdollisuuksista kerrotaan komission tiedonannossa *Sininen kasvu – Meritalouden ja merenkulkualan kestävä kasvun mahdollisuudet*, COM(2012) 494 final, 13.9.2012.

Edellä tarkoitetun rahoitustuen lisäksi riskirahoitukseksi katsottavia valtiontukitoimenpiteitä koskevissa suuntaviivoissa kiinnitetään erityistä huomiota ongelmiin, joita pk-yritykset kohtaavat toimintojensa rahoittamisessa.

Voidakseen hyödyntää koko potentiaalinsa **pk-yritysten on kuitenkin päästävä eroon kasvuun rajoittavista esteistä**. Pk-yritykset ovat Euroopassa yleensä pienempiä kuin Yhdysvalloissa. Niiden koossa esiintyy eroja myös EU:n sisällä: Saksassa pk-yrityksessä on keskimäärin 7,6 työntekijää mutta Espanjassa 3,6 ja Italiassa 3,2. Tällä on merkittäviä vaikutuksia: mitä pienempi yritys on, sitä vaikeampi sen on investoida innovointiin, harjoittaa vientiä ja liittyä maailmanlaajuisiin arvoketjuihin. Tämä heikentää sen kilpailukykyä.

Klusterien mahdollisuutta luoda edullisia innovaatioekosysteemejä toisiaan tukeville pk-yrityksryhmille on hyödynnettävä paremmin kasvua edistävänä keinona. Komissio auttaa liikeympäristön haussa pk-yrityksiä, jotka haluavat liittyä huipputaajien ja Euroopan laajuisia arvoketjuja tavoitteleviin maailmanluokan klustereihin. Komission toimet eivät rajoitu teollisuusaloihin, vaan ne edistävät monialaista ja ylikansallista yhteistoimintaa ja innovointia.

Arvonlisäketjut, jotka ulottuvat raaka-aineiden hankinnasta aina yrityspalveluihin ja jakeluun sekä yhteydet tutkimus- ja koulutuskeskuksiin on otettava tehokkaammin osaksi klusterien toimintaa. Horisontti 2020 -ohjelmasta rahoitaan myös klusterien avulla toteutettavia demonstrointihankkeita, joilla uudistetaan arvoketjuja ja parannetaan älykkään erikoistumisen strategioiden toteutusta. Lisäksi komissio parantaa yrittäjyyttä koskevaa toimintasuunnitelmaa, jolla parannetaan yrittäjyystaitoja ja -asenteita kehittämistä ja auttaakseen yksittäisiä ihmisiä kaupallistamaan uusia ideoita.

Small Business Act -aloitetta ajantasaistamalla voitaisiin luoda enemmän synergiaetuja eurooppalaisen ohjausjakson perusteella toteutettavaan uudistusprosessiin sekä auttaa pk-yrityksiä kasvamaan ja luomaan työpaikkoja. Komissio harkitsee toimia ja esittää tarvittaessa uusia lainsäädäntötoimenpiteitä, joilla varmistetaan, että yrityksen voi perustaa mihin tahansa jäsenvaltioon kolmen päivän kuluessa 100 euron enimmäiskustannuksella. Harkittavana on, että tavoitteeksi asetettaisiin tarvittavien lupien saaminen kuukauden kuluessa. Lisäksi komissio tutkii mahdollisuuksia lyhentää aikaa, joka kuluu yritysten luottojen perintään oikeusteitse. Tarkoituksena on auttaa yrityksiä selviytymään taloudellisista vaikeuksistaan niin, etteivät ne joudu maksukyvyttömyksi vaan voivat päästä kustannuksia säästäviin velkajärjestelymenettelyihin. Tarkoituksena on myös tarjota vilpittömästi toimineille yrittäjille uusi mahdollisuus ja helpottaa liiketoiminnan luovutusta. Komissio kehottaa painokkaasti jäsenvaltioita ottamaan päätöksentekoprosessissaan käyttöön pk-yritystestien tai muun vastaavan järjestelmän ja vähentämään hallinnollisia rasitteita.³³

³³ Kyseiset ehdotukset koordinoidaan oikeusosalalla valmisteltavien, valtioiden rajojen yli tapahtuvan velkojen perinnän helpottamista koskevien muiden toimien kanssa, ja ne täydentävät niitä. Jatkotoimena vuonna 2012

Lisäksi komissio tarkastelee uusia mahdollisuuksia auttaa pk-yrityksiä luomaan valtioiden rajat ylittäviä synergiaetuja ja säilyttää pk-yritysten sääntelypuitteet joustavina ja kevyinä. Yritysverkostot tarjoavat kiinnostavia liiketoimintamahdollisuuksia, jotka voivat vahvistaa varsinkin valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä. Koska yritysverkostot lisäävät erikoistumista EU:n sisällä, ne voivat myös edistää merkittävästi innovointia. Komissio aikoo tutkia, olisiko mahdollista ehdottaa (antamalla esim. käytännön ohjeistusta) joitakin yritysverkostojen perustamista edistäviä erityistoimenpiteitä (jotka koskevat esim. standardeihin liittyviä kysymyksiä, terminologiaa tai tuotemerkintöjä).

5. EU:N YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN

EU:n vienti ja kauppataaseen ylijäämä ovat lieventäneet huomattavasti kriisin vaikutusta. Vuoteen 2015 mennessä jo noin 90 prosenttia maailmanlaajuisesta kasvusta tapahtuu Euroopan ulkopuolella, joten pääsy EU:n ulkopuolisten maiden markkinoille on Euroopan kilpailukyvyn kannalta vastedeskin keskeisen tärkeää. EU:n teollisuus on laajalti säilyttänyt kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla, mutta viennin jatkumista vahvana ei voida pitää itsestään selvänä. Eurooppalaisten yritysten on säilytettävä innovaatiokykynsä ja liityttävä yhä laajempaan arvoketjujen verkostoon, joka ulottuu kaikkialle maailmaan. Maailmantalouteen integroitumisen yhteydessä on edistettävä avoimia ja oikeudenmukaisia maailmanmarkkinoita.

EU:n kansainvälistymisstrategian keskiössä on kauppapolitiikka, jonka tarkoituksena ei ole ainoastaan avata markkinoita vaan myös puolustaa EU:n etuja ja edistää aktiivisesti tasapuolisten toimintaedellytysten luomista EU:n ulkopuolisille markkinoille. EU on sitoutunut edelleen edistämään vapaakauppaa WTO:n puitteissa, mistä on osoituksena äskettäin tehty sopimus kaupan helpottamisesta. Samanaikaisesti EU edistää ennennäkemättömällä tavalla kahdenvälistä kauppaa ja investointitoimintaa solmimalla vapaakauppasopimuksia, jotka ovat tällä hetkellä tärkein keino parantaa yritysten pääsyä markkinoille. Parhaillaan käytävien vapaakauppasopimusneuvottelujen tuloksena EU:n BKT saattaa kasvaa kaksi prosenttia (250 miljardia euroa). Komissio on myös ehdottanut kaupan suojatoimien muuttamista, ja se pyytää neuvostoa ja parlamenttia sopimaan pikaisesti suojatoimijärjestelmän tehostamisesta ja siihen liittyvien kustannusten supistamisesta, jotta järjestelmä edistäisi tehokkaammin tasapuolisen kilpailun toteutumista.

5.1 Pääsy markkinoille

Yhteisen ulkopolitiikan edistymisen, Missions for Growth -käyntien aloittamisen sekä markkinoillepääsystrategian kehittämisen myötä EU:n olisi tehostettava toimiaan harjoittaakseen taloudellista diplomatiata, joka perustuu jäsenvaltioiden väliseen solidaarisuuteen. Komission olisi myös puhuttava taloudellisille kumppaneilleen voimakkaammalla äänenpainolla eurooppalaisten investointien ja etujen puolustamiseksi

annettuun tiedonantoon *Uusi eurooppalainen lähestymistapa liiketoiminnan epäonnistumiseen ja maksukyvyttömyyteen* on tarkoitus myös laatia vähimmäisnormeja, joiden avulla taloudellisissa vaikeuksissa olevat yritykset voivat järjestää velkansa tehokkaasti uudelleen ja välttää maksukyvyttömyyden.

EU:n ulkopuolella. Kilpailu ei ole maailmanmarkkinoilla tasapuolista, vaan tärkeimmillä kehittyvillä markkinoilla toimivat eurooppalaiset yritykset joutuvat kilpailemaan eriarvoisin edellytyksin.

Eurooppalainen julkisten hankintojen sektori on maailman avoimin, mutta EU:n yritysten on vaikea päästä EU:n ulkopuolisille julkisten hankintojen markkinoille. Tuoreimmissa vapaakauppasopimuksissa EU on kyennyt kuitenkin parantamaan tuntuvasti asemaansa hankintamarkkinoille pääsemiseksi. Esimerkiksi Kanadan kanssa käydyissä kahdenvälisissä neuvotteluissa on edetty merkittävästi osavaltiotason hankintamarkkinoiden avaamisessa. Samanlaisia tuloksia tavoitellaan myös muiden maiden ja etenkin Yhdysvaltojen ja Japanin kanssa käytävissä kahdenvälisissä neuvotteluissa.

Tämän lisäksi komissio on esittänyt ehdotuksen uudesta välineestä, jonka avulla EU voi poistaa epätasapainoa kansainvälisillä julkisten hankintojen markkinoilla. Edellytyksenä on, että jäsenvaltiot ja Euroopan parlamentti hyväksyvät välineen.³⁴ Kyseisellä menettelyllä jäsenvaltioiden hankintaviranomaiset voisivat sulkea pois suurista hankintasopimuksista ne tarjoajat, jotka käyttävät hankintamarkkinansa tiukasti suojaavasta EU:n ulkopuolisesta maasta peräisin olevia tavaroita ja palveluja. Tämä on hyvä esimerkki siitä, miten vastavuoroisuus voi tuottaa EU:lle myönteisiä tuloksia kansainvälisissä yhteyksissä.

Palvelujen osuus on noin 40 prosenttia eurooppalaisten teollisuustuotteiden viennin jalostusarvosta. Noin kolmannes tällaisten tuotteiden viennin synnyttämistä työpaikoista on tosiasiassa yrityksissä, jotka toimittavat vienninharjoittajille tavaroita ja niiden lisäpalveluita. Paremmat ja halvemmat palvelut ovatkin keskeinen muuttuja teollisen kilpailukyvyn yhtälössä. EU:n yritysten parempi integroituminen maailmanlaajuisiin arvoketjuihin tarjoaa mahdollisuuden saada laadukkaita palveluja ja parantaa EU:n tavara- ja palveluviennin kilpailukykyä.

Pk-yritysten kansainvälistymistä lisäävät toimet ovat oma tärkeä painopisteensä. EU:n vientiyritysten kärkekymmenyksen osuus vientimäärästä on yleensä 70–80 prosenttia. Komissio yrittää suurentaa sekä viennin että vientiyritysten määrää, mikä edistää EU:n yritysten liittymistä maailmanlaajuisiin arvoketjuihin.

Markkinoillepääsyn parantaminen edellyttää kauppapoliittisten välineiden yhdistelmää, jolla ratkaistaan EU:n yritysten konkreettiset ongelmat EU:n ulkopuolisiin maihin suuntautuvassa viennissä tai investointitoiminnassa. Markkinoillepääsystrategia on keskeinen väline, kun komissio, jäsenvaltiot ja yritykset pyrkivät vastaamaan näihin haasteisiin yhteisvoimin. Esteet onnistutaan poistamaan tehokkaammin vahvistamalla eri sidosryhmien keskinäistä yhteistyötä.

³⁴ Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset kolmansien maiden tavaroiden ja palvelujen pääsystä unionin sisämarkkinoille julkisten hankintojen alalla sekä unionin tavaroiden ja palvelujen kolmansien maiden julkisten hankintojen markkinoille pääsyä koskevia neuvotteluja tukevista menettelyistä, COM(2012) 124 final, 21.3.2012.

Komissio aikoo edistää maailmanlaajuisille markkinoille pääsyä seuraavasti:

- Jatketaan vapaakauppasopimuksia koskevien yleisten neuvottelustrategioiden mukaisesti Yhdysvaltojen, Kanadan, Japanin, Intian ja muiden kahdenvälisen kaupan keskeisten kumppanimaiden kanssa pyrkimyksiä Euroopan teollisuuden markkinoillepääsyn parantamiseksi ja toteutetaan nykyisiin vapaakauppasopimuksiin liittyviä jatkotoimia, jotka koskevat sopimusten säännöllistä seurantaakin sekä arviointia ja täytäntöönpanoa.***
- Jatketaan neuvotteluja pitkälle menevistä ja laaja-alaisista vapaakauppasopimuksista sekä EU:n, eteläisten Välimeren maiden ja itäisen kumppanuuden maiden välisistä sopimuksista, jotka koskevat teollisuustuotteiden akkreditointia ja hyväksymistä.***
- Jatketaan WTO:n elinten kanssa tehtävää työtä, jonka tarkoituksena on estää ja torjua EU:n ulkopuolisten maiden toimet kaupan teknisten esteiden luomiseksi, ja turvaudutaan tarvittaessa riitojenratkaisuun.***
- Lisätään Missions for Growth -käyntejä ja hyödynnetään Yritys Eurooppa -verkostoa (Enterprise Europe Network) pk-yritysten kansainvälistymisen edistämiseksi sekä Missions for Growth -käyntien järjestämisen ja niiden jälkeisten jatkotoimien tukemiseksi.***
- Käydään pk-yrityksiä koskevaa vuoropuhelua ja edistetään EU:n kansainvälisten kumppanien kanssa tehtävää yhteistyötä – kahdenvälistä yhteistyötä Yhdysvaltojen, Kiinan, Venäjän ja Brasilian kanssa sekä monenvälistä yhteistyötä itäisen kumppanuuden, Euro–Välimeri-teollisuusyhteistyön ja laajentumisen yhteydessä sekä AKT-maiden kanssa.***
- Jatketaan markkinoillepääsystrategian toteuttamista keinona ratkaista eurooppalaisten yritysten kohtaamia konkreettisia ongelmia. Tässä keskitytään erityisesti pk-yrityksiin, joille EU:n ulkopuolisissa maissa ilmenevien kaupan esteiden voittaminen on usein kaikkein haasteellisinta.***

5.2 Standardointi, sääntely-yhteistyö ja julkiset hankinnat

Komissio edistää vastedeskin **kansainvälistä standardointia ja sääntely-yhteistyötä**, sillä EU:n standardit toimivat käytännössä esikuvina koko maailmassa, ja se aikoo tehostaa eturintamassa kansainvälistä standardointijärjestelmää. Muiden maiden kanssa tehtävä sääntely-yhteistyö on edelleen toiminnan painopiste. Erityisen tärkeitä ovat Yhdysvaltojen ja Japanin kanssa parhaillaan käytävät kahdenväliset neuvottelut, joissa keskitytään ensisijaisesti kohdemaan sisällä vaikuttaviin kaupan ja investointien esteisiin. Avoimuuden lisääminen ja sääntelyn yhdenmukaistaminen lisäävät merkittävästi EU:n yritysten mahdollisuuksia toimia EU:n ulkopuolella ja auttavat vähentämään markkinoillepääsystä aiheutuvia kustannuksia.

Kilpailukyky perustuu maailmalla usein etulyöntiasemaan ja tuotemerkin rakentamiseen. Siksi EU:n yritysten onkin yhä tärkeämpää säilyttää teollisoikeutensa kaikilla merkityksellisillä markkinoilla ja erityisesti luovilla aloilla, joilla väärentäminen on vakava ongelma. Komissio on jo lisännyt tukeaan yrityksille ulottaessaan teollisoikeuksien neuvontaverkoston Asean- ja Mercosur-maihin palvelujen tarjonta-alueen laajentamiseksi. Komissio aikoo harkita tällaisten tukipalvelujen laajentamista muillekin maantieteellisille alueille.

6. LOPPUPÄÄTELMÄT

EU:n on pikaisesti vahvistettava perusta **kriisin jälkeiselle kestäväälle kasvulle ja uudistukselle**. Sen onkin annettava selkeä signaali sitoutumisestaan uudelleenteollistamiseen, Euroopan teollisen perustan nykyaikaistamiseen ja EU:n teollisuuden kilpailukykyä suosivan toimintaympäristön edistämiseen.

EU:lla on tulevaisuudessa vastassaan merkittäviä haasteita, jotka vaativat huomiota ja ohjausta korkeimmalla poliittisella tasolla, Eurooppa-neuvostossa. Tämä on ensiarvoisen tärkeää, jotta kaikki EU:n käytettävissä olevat välineet olisivat johdonmukaisia ja oikeassa tärkeysjärjestyksessä. Teollista strategiaa ei voida toteuttaa muista aloista erillään, koska se on moninaisessa vuorovaikutuksessa ja sillä on päällekkäisiä vaikutuksia useiden muiden EU:n toiminnanalojen kanssa.

Komissio kehottaakin jäsenvaltioita tunnustamaan teollisuuden keskeisen merkityksen pyrittäessä vahvistamaan Euroopan kilpailukykyä ja kestäväää kasvua ja ottamaan kilpailukykyyn liittyvät ongelmat järjestelmällisemmin huomioon kaikilla aloilla.

Komissio katsoo, että eurooppalaisen teollisuuden kilpailukykyä voidaan tukea seuraavin ensisijaisin tavoittein:

- *Teollisuuden kilpailukykyyn säilyttämisen tavoite on sisällytettävä entistä vahvemmin muiden alojen tavoitteisiin EU:n talouden säilyttämiseksi kilpailukykyisenä, sillä teollisuuden kilpailukyky on merkittävä osa EU:n kokonaiskilpailukykyä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä esimerkiksi yrityspalvelujen tuottavuuden parantamiseen teollisuuden ja koko EU:n talouden kilpailukykyyn vahvistamiseksi.*
- *Sisämarkkinoiden tarjoamaa potentiaalia on hyödynnettävä maksimaalisesti kehittämällä tarvittavia infrastruktuureita, luomalla yrittäjyyttä ja innovointia suosivat vakaat, selkeät ja ennakoitavat sääntelypuitteet, yhdistämällä pääomamarkkinoita, parantamalla kansalaisten mahdollisuuksia kouluttautua ja liikkua yli rajojen ja toteuttamalla täysimääräisesti palvelujen sisämarkkinat, jotka lisäävät merkittävästi teollisuuden kilpailukykyä.*
- *Aluekehitysvälineitä on käytettävä päättäväisesti innovointia, osaamista ja yrittäjyyttä tukevien kansallisten ja EU:n välineiden kanssa teollisen muutoksen toteuttamiseksi ja EU:n talouden kilpailukykyyn vahvistamiseksi.*

- *Investointien edistämiseksi yritysten on saatava välttämättömiä tuotantopanoksia ja erityisesti energiaa ja raaka-aineita kohtuullisin hinnoin, joissa on otettu huomioon kansainvälinen kustannustilanne. EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla asetettuja eri tavoitteita palvelevien välineiden suunnittelu ja käyttö eivät saa johtaa hintavääristymiin, jotka korottavat kohtuuttomasti tällaisten tuotantopanosten suhteellisia hintoja. Sisämarkkinoilla ja kansainvälisellä tasolla olisi ryhdyttävä toimiin, joilla taataan tuotantopanosten riittävä tarjonta sekä lisätään energia- ja resurssitehokkuutta ja vähennetään jätteiden määrää.*
- *On pyrittävä kaikin tavoin auttamaan EU:n yrityksiä liittymään maailmanlaajuisiin arvoketjuihin, jotta ne voivat vahvistaa kilpailukykyään ja varmistaa pääsyä maailmanlaajuisille markkinoille suotuisammin kilpailuedellytyksin.*
- *EU:n talouden elvyttämistavoitteen saavuttamiseksi on lisäksi tuettava uudelleenteollistamistoimia, jotta päästäisiin komission tavoitteeseen nostaa teollisuuden osuus BKT:stä jopa 20 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä.*